

Beslissing 4 februari 2013

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken, advocaat
te Breda,

tegen:

wijlen [naam],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde frater [1],
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Fraters van Tilburg
CMM;

en

wijlen [naam]
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde frater [2],
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Fraters van Tilburg
CMM.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 20 juni 2012. Op 15 augustus 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van frater [naam], algemene overste van de Fraters van Tilburg CMM.

Op 18 december 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken, advocaat te Breda.

Namens de congregatie is verschenen overste [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Klager verbleef van Pasen 1953 tot januari 1954 op het jongensweeshuis in de [straat] in [plaats]. Frater [1] was weeshuisvader en functioneerde tevens als ziekenbroeder. Althans als je ziek was of iets mankeerde kon je 's avonds bij frater [1] op consult komen.

In het RK jongensweeshuis aan de [straat] te [plaats] werd klager tijdens zijn verblijf daar door de weeshuisvader, frater [1], onnodig en ongewenst betast tijdens diens ziekenrapport 's avonds op de slaapzaal in zijn slaapcabine.

Als er iets met je aan de hand was, kon je dat 's avonds melden bij frater [1]. Het opmerkelijke was dat er elke avond een rijtje jongens op zaal voor de cabine van frater [1] stond om bij hem op consult te gaan. Je moest in de rij wachten totdat je aan de beurt was. Als je eenmaal aan de beurt was mocht je naar binnen. De deur ging dicht en de jongens op de zaal hadden geen zicht op hetgeen zich in het kamertje afspeelde.

Bij alles wat er met je was moest je getemperatuur worden. Je moest je broek omlaag doen, je trui omhoog en over de schoot komen liggen bij de frater [1]. Het temperatuur duurde altijd erg lang (langer dan thuis) en tijdens het temperatuur streefde frater [1] je over je blote billen. Deze gang van zaken werd door klager als zeer vreemd bestempeld. Een aai zou nog kunnen, maar het werd strelen dat tenderde naar wrijven. Na de evaluatie door de jaren heen kwalificeert klager wat gebeurde als aanranding. Het is in ieder geval twee keer gebeurd dat frater [1] klager op die manier heeft betast.

In 1954 is klager van het weeshuis aan de [straat] te [plaats] weggehaald en is hij, na een korte periode op [naam]school, weer op een gewone school, de [naam]school in [plaats], terecht gekomen..

In 1955-1956, de vijfde klas, bij frater [2], werd klager wederom geconfronteerd met ontuchtige handelingen. Klager zat in de klas een dictee te maken toen frater [2] langskwam en het overhemd van klager aan de voorkant losknoopte. Frater [2] begaf zich vervolgens langs de kraag aan de rugkant met zijn hand langs de rug van klager naar beneden.

De arm van de frater kwam tot de taille van klager. Het was een eenmalige gebeurtenis die later niet meer plaats heeft gevonden.

Ook gebeurde het dat klager voor de klas moest komen voorlezen. Klager moest voorin de klas plaatsnemen achter de lessenaar van frater [2], terwijl de frater met zijn stoel naast klager, ook achter de lessenaar zat. De frater ging dan met zijn hand in de broek van klager, naar zijn geslachtsdeel. De frater betastte het geslachtsdeel van klager.

2.2. Door de lange periode waarin klager niet goed helder kreeg wat goed en kwaad was (de 'heilige' personen die in de kerk functioneerden deden klager immers in diverse vormen kwaad aan, en klager wist niet hoe hij dat moest plaatsen), heeft klager problemen ervaren in zijn verdere leven.

Zijn oriëntatie op gezag is kapot gegaan door het gebeurde, zijn vertrouwen in opvoeders, onderwijzers, politie, en de pastoor is erdoor onderuit gehaald. Klager was steeds en veelvuldig bezig aardig gevonden te worden. Hij had daar grote drang naar. Zijn religiebeleving is volkomen onderuit gehaald.

Klager is in de jaren daarna gaan gokken, drinken, stelen en drugs gaan gebruiken. Klager neemt het aangeklaagde heel erg kwalijk dat hij hem op deze manier zijn eerste seksuele ervaring heeft afgenomen. In zijn seksuele leven heeft klager daar, tezamen met het beeld van aangeklaagde die hem bevredigt, nog veel last van.

Het ingrijpendste gevolg van klagers misbruikervaringen is een langdurige gemankeerde oriëntatie op seksualiteit. Een afkeer van aanraking e.d. Verder een volslagen gebrek aan vaardigheid, tot wel zijn 18^e levensjaar, contact te onderhouden met vrouwelijke leeftijdgenoten.

In 1974 en 1979 is klager in therapie gegaan, omdat hij geen energie meer had. Hierbij is niet met zoveel woorden gesproken over het misbruik.

2.3. Klager wil genoegdoening krijgen en een schadevergoeding ontvangen van de kerk. Hij stelt het machtige systeem, dat de kerk voor hem is, in gebreke.

De kerk heeft ernstig verzuimd klager te beschermen. Klagers gram richt zich meer op het instituut (kerk, congregatie) dan op de daders (zelf ook slachtoffer van een inadequaat functionerend systeem).

Klager hecht er aan hier ook nog het geweldsincident in klas 3 op [naam]school te vermelden. (Hij werd daar door een klassefrater, wiens naam hij niet meer weet, zodanig bij zijn arm gepakt dat de arm door bloeditstoringen bont en blauw werd, en de vellen er aan hingen.)

3. Het verweer

Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagden. Hij concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt.

Ten aanzien van aangeklaagde frater [1] heeft de Overste ter zitting verklaard dat het duidelijk is dat er meerdere klachten ten aanzien van hem zijn binnengekomen en dat dit de aannemelijkheid vergroot.

Ten aanzien van aangeklaagde frater [2] heeft overste [naam] gemeld dat de melding van [naam] zijns inziens niet als steunbewijs kan fungeren. Inmiddels is bij de congregatie het klaagschrift in deze zaak binnengekomen en hierin staat geschreven dat het misbruik zou hebben plaatsgevonden in 1941-42 danwel in 1946 in [plaats]. Nu frater [2] op dat moment niet werkzaam was in [plaats] en pas in 1956 in [plaats] is gaan werken, kan het gestelde misbruik dus niet op frater [2] betrekking hebben.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten door frater [2] moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

Ten aanzien van de door klager gestelde feiten door frater [1] ligt dit iets ingewikkelder. Met name is daarbij de vraag of het temperaturen zoals dat door frater [1] werd gedaan, te kwalificeren is als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

Dat sprake was van een afhankelijkheidsrelatie staat niet ter discussie. Wel is de vraag of 'het temperaturen' in casu kan worden gekwalificeerd als een seksuele, althans seksueel getinte handeling. De Klachtencommissie is na ampel beraad tot het oordeel gekomen dat dit wel het geval is. De klachtencommissie overweegt hiertoe als volgt.

In dit soort gevallen is er sprake van seksuele of seksueel getinte handelingen wanneer ze de normale of gebruikelijke handelingen die nodig zijn bij de zorg voor hygiëne of gezondheid te buiten gaan.

Klager heeft verklaard dat er steeds, onverschillig met welk probleempje hij bij frater [1] kwam, getemperatuurd werd en dat bij dat temperaturen zijn broek omlaag en zijn trui omhoog moesten, dat hij over de schoot van aangeklaagde frater [1] moest gaan liggen en dat

aangeklaagde daarbij over zijn billen streelde, terwijl een en ander erg lang, in ieder geval langer dan thuis duurde.. De Klachtencommissie is van oordeel dat deze combinatie van enerzijds het feit dat er onverschillig welk probleem er was werd getemperatuur en anderzijds de daarbij verrichte handelingen (waarbij met name de duur van de handelingen opvalt en waarbij de handelingen als de trui omhoog doen, het over de schoot leggen en het strelen over de billen, die naar het oordeel van de klachtencommissie niet gebruikelijk zijn bij 'temperaturen'), maakt dat sprake is geweest van handelingen die noch noodzakelijk noch gebruikelijk zijn bij deze zorg voor de gezondheid van pupillen. De klachtencommissie is daarom van oordeel de door klager omschreven handelingen seksuele, althans seksueel getinte handelingen betroffen en dat daarmee sprake was van seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de procedure.

4.3. Er zijn ongeveer zestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

Ten aanzien van aangeklaagde frater [1]

Het is voor de klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager heeft geschetst, hebben plaatsgevonden. De klachtencommissie is op grond van bovenstaande overwegingen tot het oordeel gekomen dat frater [1] klager tot twee maal toe seksueel heeft misbruikt bij het temperaturen. De klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast ondersteunen de verklaringen van klagers echtgenote [naam] en de adviezen in de zaken van klagers [naam] en [naam] het verhaal van klager.

Ten aanzien van aangeklaagde frater [2]

Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen.

De verklaring van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. In de thans voorliggende zaak zijn echter, buiten de verklaring van klagers echtgenote, geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ondersteunen.

De melding van [naam], die als steunbewijs zou moeten gelden in de zaak van klager, kan gelet op de plaats [plaats], waar het misbruik in die zaak zou hebben plaatsgevonden, niet over frater [2] gaan.

Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld ten aanzien van frater [2] onvoldoende steunbewijs is gevonden, zodat de klacht niet gegrond kan worden verklaard; waarmee overigens niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde frater [1] met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 10 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand in wie hij vertrouwen mocht stellen.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. Overste [naam] heeft daartoe een eerste

stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

Ten aanzien van aangeklaagde frater [1]

De Klachtencommissie adviseert overste [naam] de klacht gegrond te verklaren.

Ten aanzien van aangeklaagde frater [2]

De Klachtencommissie adviseert overste [naam] de klacht niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 4 februari 2013 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. P.A. Schaafsma en W.M. Veltman-Breddels, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager, aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de overste van de Fraters van Tilburg CMM en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de overste.